

„Kościuszko i jego związki z Francją”

Kraków, 16 lutego 2018

Życie Tadeusza Kościuszki powinno być inspiracją dla wszystkich młodych ludzi wchodzących w dorosłe życie. Nie koneksje i układy ale zdobyta wiedza i kompetencje stały się dla niego przepustką do sławy.

Tadeusz Kościuszko przebywał we Francji:
- od 1769 do 1774 - na stypendium królewskim
- od jesieni 1775 do czerwca 1776 – przed wyjazdem do Ameryki
- w 1784 – po powrocie z Ameryki
- w 1793 – jako emisariusz działających na emigracji środowisk patriotycznych
- do 1797 r – 1814, po powrocie z Ameryki zamieszkał w Paryżu a od roku 1807 w zamku de Berville pod La Genevraye

26 sierpnia 1792 r. Narodowe Zgromadzenie Prawodawcze rewolucyjnej Francji nadało Tadeuszowi Kościuszcze, w uznaniu dla jego działalności i walki o ideały wolności, zaszczytny tytuł Honorowego Obywatela Francji.

Edukację wojskową rozpoczął w królewskiej Szkole Rycerskiej w Warszawie. Studiował tam również łacinę, język francuski i niemiecki oraz arytmetykę, geometrię i miernictwo.

Grono pedagogiczne Szkoły gwarantowało nowoczesny, jak na tamte czasy, program nauczania. Zetknął się z takimi sławami inżynierii wojskowej jak; Adam Ludwik Bosroger, Leopold Antoni Oelsnitz. Kolejnym, szczeblem edukacji dla wyróżniającego się ucznia miał się stać wyjazd do Francji w 1769 r.

Pogłębiał tam wiedzę, m.in. w Akademii Wojskowej szwoleżerów gwardii królewskiej w Wersalu, której profesorem był Didier-Gregoire Trincano, autor koncepcji fortyfikacji całkowicie innej od panującej idei fortyfikacji bastionowej Sébastien Le Prestre de Vaubana. Pięcioletni pobyt Kościuszki we Francji, która była w przededniu rewolucji, wywarł poważny wpływ na jego demokratyczne przekonania polityczne i społeczne.

T. Kościuszko, Ruiny starożytnego Rzymu, rysunek wykonany podczas studiów w Paryżu w l. 1769—1774

Po raz drugi przybył do Paryża w 1775 . Zgłosił się do znanego pisarza francuskiego, Pierre Augustina de Beaumarchais. W czerwcu wyruszył z portu w Hawrze lub Nantes w daleką podróż do Ameryki. Mało znanym epizodem tej podróży jest katastrofa morska jakiej uległ statek z Kościuszką i jego pobyt na Martynice. Fundacja im. Tadeusz Kościuszko z Krakowa w 2018 r ufundowała dwie tablice pamiątkowe wyrażające wdzięczność Martynikanom za ocalenie życia naszego bohatera. Jedna tablica została zamontowana na bastionie przy Kopcu Kościuszki w Krakowie a druga na pokładzie żaglowca STS Fryderyk Chopin popłynęła na Martynikę. W pierwszej połowie roku 1793 Tadeusz Kościuszko przebywał ponownie we Francji, mając nadzieję na jej pomoc w walce

przeciwno zaborcom. Francja była, od paru miesięcy, w stanie wojny z Prusami i mogło się zdawać że Polska będzie naturalnym sojusznikiem Republiki Francuskiej. Przyszłe polskie powstanie nie uzyskało jednak poparcia rządu francuskiego.

W latach 1807–1814 mieszkał w Château de Berville pod La Genevraye u Petera Josefa Zeltnera i wziął udział w tworzeniu Legionów Polskich we Włoszech. W roku 1799 (17 października i 6 listopada) spotykał się z Napoleonem choć był przeciwnikiem wiązania sprawy polskiej z Napoleonem, który przekładał interes imperialnej Francji nad niepodległość Polski.

Potem trzymał się z dala od życia politycznego,. Napisał po francusku w 1808 r nowatorską pracę *Manewry artylerii konnej*. Interesował się życiem okolicy i unowocześniał posiadłość. Wprowadził na przykład hodowlę baranów merynosów. Sadził topole, nieznane w tym rejonie. Propagował nawadnianie pastwisk. Rozwijał też przemysł – dla przykładu wybudował wytwórnię dachówek, w której jako źródła energii używano lokalne pokłady torfu. Wielokrotnie był ojcem chrzestnym i zastępował ojca sierotom przy okazji ich ślubu.

Ochronił La Genevray i sąsiednie miasteczka przed oddziałami Kozaków które grabiły i niszczyły okolicę podczas inwazji w 1814 roku ,przyjął w Berville oddział polskich szwoleżerów należących do gwardii cesarskiej, biwakujących w okolicy Fontainebleau.

Podarowali mu wtedy siwego polskiego konia, którego bardzo polubił. Opuścił Francję w 1815 roku i przeniósł się do Szwajcarii, gdzie zmarł w 1817 r.

Mieszkańcy okolicznych miejscowości nie zapomnieli o swoim dobroczyńcy i postanowili mu złożyć zadziwiający hołd. Z pomocą Zeltnera wzniesli kopiec na wzór krakowskiego: *Górę Kościuszki* oraz **kapliczkę pod wezwaniem Św. Tadeusza**. Kapliczka została wybudowana w latach 1834-1835 w osadzie Sorques, na terenie należącym do Franciszka Zeltnera, z funduszków zebranych z subskrypcji rozpisanej wśród mieszkańców miejscowości La Genevraye i Montigny-sur-Loing. Następnie miała być ona obsypana ziemią.

W dniu 20 kwietnia 1993 pomnik ten został wpisany na *Listę Uzupełniającą Zabytków Historycznych* we Francji (*Liste Supplémentaire des Monuments Historiques*) dzięki wspólnej akcji Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji oraz merostwa Montigny-sur-Loing.

Zapamiętajmy Kościuszkę jako inżyniera, patriotę, męża stanu, jednocześnie filantropa i przedsiębiorcę oraz wroga niewolnictwa i poddaństwa chłopów.

Był prawdziwym „człowiekiem renesansu” wrażliwym artystą, rysownikiem, kompozytorem i majsterkowiczem

Robert Springwald

Fundacja im. Tadeusza Kościuszki
31-103 Kraków, ul. Felicjanek 17

tel. +48 604 188 400, 514 642 628
<http://fundacjakościuszki>.